

Viure en un cos de dona, un plaer?

Prop de 300 dones van participar en la trobada que la Xarxa va organitzar per parlar, reflexionar, menjar i ballar al voltant del tema *Viure en un cos de dona, un plaer?*, celebrada el 6 d'octubre, al Frontó Colom de Barcelona.

Abans de l'estiu vam començar a plantejar-nos com podiem encarrilar l'acte per mostrar les diferents i diverses facetes implicades en una qüestió tan àmplia i fonamental com és el cos de les dones. Per acabar-ho de complicar hi havia la varietat d'enfocaments possibles combinats amb les decisions sobre el format que havia de tenir la trobada. Per això finalment, vam optar per una combinació de missatges, estils i activitats amb ganes de oferir un tastet de totes les possibilitats que se'ns van ocórrer. Vam derivar a les assistents la responsabilitat d'aprofundir i ampliar els aspectes que, potencialment, els poguessin deixar un bon sabor o un regust de voler-ne més...

Tal i com vareu poder veure en el programa ens van acompanyar moltes dones que ens van guiar per un recorregut que va anar passant per les paraules de benvinguda i de presentació que ens va oferir la Remei Sipi; l'exposició i les imatges d'obres de dones artistes que ens va presentar l'Elna Norandi; la presència performativa de la Bàrbara Ramajo que va parlar del cos lesbiana del feminisme; el descobriment/ retrobament d'emocions i vivències inscrites en el nostre cos que ens va proposar la Cristina Mompeat; els textos poètics o discursius que ens van recitar companyes de Las Vacas i la Vicky Peña i la Carme Sansa; la improvisació teatral que ens va regalar Les Úniques; el cos en moviment ballant la dansa del ventre de la ballarina Shira; i la

música estupenda del grup eFEM-MEra format per 7 dones. I encara hi va haver, a més a més, un sopar bufet excel·lent de les dones de SURT i uns "mojitos" boníssims que les amigues de Radio Paka van preparar (ep! això últim era discrecional i fora de programa, que consti!).

Perquè som crítiques i autocrítiques, reconeixem que van haver-hi problemes tècnics, especialment, amb el só (de tant bo i potent com era, feia saltar els ploms a cada moment i ens quedàvem a les fosques!). Però, també s'ha de dir que la valoració en conjunt és molt positiva. Va haver-hi molt bon ambient i es va fer molt evident el sentit de la Xarxa Feminista i la sensació de teranyina de relacions creuades: les noves amb les de sempre, les que els interessa tot amb les selectives, les de la ballaruga amb les més serioses. Potser perquè teníem ganes de veure'ns després de l'estiu, potser perquè van venir dones joves molt animoses, potser perquè tothom s'ho havia preparat amb cura, potser perquè la música era mestissa i harmoniosa, potser perquè cadascuna va aportar un bocí d'alegria, potser perquè... en fi, que ens ho vam passar bé.



© Mont Bòria

Assemblea de la Xarxa Feminista

1 de desembre a les 10.30 hores (C/Casp, 38, pral.)

"LES VIOLÈNCIES ENS AÏLLEN, ENLLACEM-NOS"

25 de NOVEMBRE DE 2007. DIA INTERNACIONAL DE LA NO VIOLÈNCIA CONTRA LES DONES A LES 6 DE LA TARDA A LA PLAÇA DE SANT JAUME

Als inicis del moviment feminista, tenia molta importància la relació que s'establí entre les dones per poder parlar amb intimitat i **compartir i transformar les pròpies vides**. Aquest any volem fer visible, recuperar i valorar aquest aprenentatge assolit mitjançant les dinàmiques del moviment feminista enfront de l'aïllament que comporta la violència patriarcal

Per això considerem imprescindible els espais de resistència creativa de les dones, espais per compartir què fem i com ho estem fent. Cal que les nostres creences no generin murs que ens privin de relacionar-nos i que les relacions no condicionin les nostres creences. Sabem que no és fàcil pensar, sentir i actuar d'aquesta manera, però paradoxalment és senzill, no és complicat d'entendre. Reivindiquem allò que és senzill.

Treballar en tenir cura de la societat molts cops ens ha portat a no tenir cura de nosaltres mateixes. Veiem en aquest treball una qualitat heretada i també una aposta de moltes dones, veiem també que en aquest esforç ens "desmesu-

rem", perdem la mesura. És important poder **parar i escoltar el propi cos**. Repartir les alegries i les preocupacions, les tristesses i les pors per poder renovar-nos.

Si continuem reflexionant, potser valorarem que l'augment de responsabilitats i de presència en l'esfera pública ens ha aportat canvis importants, un poder nou que ens fa canviar, i potser perdre, els **espais de llibertat**. Tot i que no és fàcil fer aquesta valoració, és evident que, en aquest escenari, hi ha poc temps i poc espai per al cos i l'afecte, perquè hi ha un domini de la ment i la raó.

El sistema patriarcal i la situació social actual ens obliguen a estar visibilitzant la violència i ens deixen a les feministes menys espai per a la relació i la creativitat, ja que és una feina constant vers la societat explicar que "un altre món és possible" i treballar cap enfora massa sovint ens porta a la solitud. Les xarxes permeten que les dones estiguem més protegides, siguem menys vulnerables, perquè **les xarxes entre dones donen credibilitat, donen suport, donen espai per a la recuperació**.

La passió mou el món. **Sentir que estem en un món que van voler i van imaginar altres dones ens dóna força per poder pensar i projectar quin és el món que nosaltres volem.**

Dels reptes actuals volem ressaltar, aquest any, algunes situacions significatives de la violència contra les dones al món i de les

malalties. En aquesta taula rodona varem aprendre moltes coses.

5. Com a síntesi final de la trobada podem dir que hem obert un camí per continuar parlant de la nostra salut, un dels drets fonamentals de l'estat del benestar al qual aspirem, per exigir que més tard o més d'hora es facin els canvis que calguin per atendre a la ciutadania, més enllà dels protocols que sempre caldrà anar canviant.

M. Carme Carrió Salabarnada
"Vocalia de les dones de Manresa"
Pol de Cultura - Escodines
[poldecultura@escodines.com]

ració de teoria, com en l'acumulació d'experiències al voltant de les polítiques de les dones. També ens van permetre comprovar la importància de crear espais comuns de reflexió, espais que, a més a més, ens permeten enfortir llaços, cuidar les relacions i, fins i tot, es poden convertir en l'inici de nous intercanvis.

Després d'un matí ple d'intercanvi, a la tarda vam assistir a una conferència a càrrec de la Teresa Torns "Temps, treballs i cures: una qüestió de dones? I, per acabar, vam riure totes plegades amb la particular visió del tema amb la paisana Merche Ochoa.

Juntes hem après, ens hem "empoderat" una miqueta més i hem fet una altra passa en l'inacabat i, possiblement, inacabable recorregut feminista. Volem que jornades com aquesta que vam compartir, serveixin també per reforçar l'acció política de les dones, perquè, compartir reflexions i experiències entre dones, parlar de la responsabilitat social i compartida per la cura de la vida humana, també és fer política.

Dones i Treballs

privat per fer "les exploracions ginecològiques" que necessitem.

2. Des de l'àmbit de la salut laboral la "doble presència de les dones", compaginant les tasques domèstiques i les laborals, ens fa molt més vulnerables en els nivells de salut general, per la poca participació i col·laboració dels homes en l'àmbit de la cura. Un cop més, es van destacar les desigualtats a nivell de salaris i es va denunciar que per la part empresarial no es posen en pràctica els protocols de prevenció sanitària en l'àmbit de les empreses amb riscs, dels materials, etc.

3. A nivell de salut mental es va ressaltar la importància de "la xarxa

El dia 27 d'Octubre, 90 dones van venir a la Jornada "De la Ciutadania a la Cuidadania" convocada per Dones i Treball de Ca la Dona.



Vam posar la cura de la vida en el centre del nostre debat, cada grup des de la seva perspectiva, cada dona des de la seva experiència i totes, amb el convenciment de que aquest compartir idees, des de l'acord, i també des de la discrepància, és el que ens ajuda a avançar.

La col·laboració dels diferents grups ens va permetre abordar el tema de la cura, la sostenibilitat i la ciutadania, des de diferents àmbits, reflexionar sobre les necessitats i les dimensions de la cura. Vam veure cap a on van les polítiques públiques i que en pensem nosaltres. Vam parlar sobre el treball de cura en els conflictes i sobre la proposta de pau dels grups antimilitaristes i feministes. Vam compartir debat sobre la identitat femenina i el paper que

comunitària a nivell psicosocial i sociocultural" per crear vincles de participació i aprenentatge i per crear espais de diàleg que ajudin a acompanyar en els processos d'ansietat per ajudar a sentir-se millor a través de les activitats en grup.

4. La Xarxa de Dones per la Salut de Catalunya va destacar fins a quin punt som d'invisibles les dones en l'atenció de la xarxa primària de salut. Per exemple, en malalties cardiovasculars o en diagnòstics d'infarts se'ns mesura amb paràmetres i indicadors masculins, quan la majoria de les vegades "els nostres dolors" són totalment diferents als dels homes. No només en aquests aspectes sinó en moltes altres

juga la cura en la conformació d'aquesta identitat. També vam analitzar la situació de les dones immigrants i el paper que juguen tant en les societats d'origen com en la nostra. Vam compartir conceptes i reflexions de les dones que estan en contacte, a nivell professional, amb la violència cap a les dones i, en definitiva, vam abordar la idea de sostenibilitat des de les seves diferents dimensions, humana, social...

Els grups de Dones i Treballs, Dones x Dones, Ewaiso E'pola, Tamaia i la Assemblea Feminista de Madrid vam trobar en aquestes jornades, l'oportunitat de mostrar el particular recorregut que des de cadascun dels grups hem fet, tant en l'elabo-

Dones, cossos, plaers... i el cos lesbià del feminisme

Bàrbara Ramajo García

Totes sabem què és anar per la vida sense ser conscients del nostre cos. A algunes ens importa més que a d'altres la imatge que donem, però, independentment del que ens importi, presentem sempre una imatge pública. És a dir, la meva presència, la meva imatge corporal, es desplega en el terreny públic com un text llegible de la meva identitat. I el meu cos productor/reproductor de les relacions dels gèneres, de les identitats de gènere i de les identitats sexuals produeix/ reproduceix un discurs únic de la meva imatge corporal i de les meves identitats.

Quan em van convidar a parlar del “cos femení”, vaig pensar en la ironia que suposa que ho faci una *Butch* com jo, una lesbiana performativament masculina. Aprofito, doncs, aquesta dissonància significativa per invitar-vos a reflexionar sobre el fenomen de su(b)stantivitzar allò que adjectiva. Allò que caracteritza els gèneres segons els temps i les cultures i que, des del feminisme, sabem molt bé que són atributs negociables i permutables.

Si allò que és femení i allò que és masculí són característiques conceptuals lligades als cossos segons els gèneres, no serà que cada vegada que su(b)stantivitzem “femení” estem col·laborant a reforçar la lògica heteropatriarcal mitjançant la reiteració del llenguatge? No serà que estem atribuint una “feminitat forçada” als cossos identificats com a dones i neguem l'existència d'una “feminitat” en els cossos identificats com a homes? No seria més productiu per al discurs femi-

nista ser conscients de la distinció entre “femení/masculí” com a fenomen migratori dels cossos?

Poblacions senceres de masculinitats i feminitats que no s'alineen amb els cossos adequats queden relegades a l'ostracisme, al silenci i a la no representativitat. Cada cop que el llenguatge diu “femení” jo mateixa em sento fora de la interpel·lació i de la representació pública. Un “cos femení” no em representa com a dona i, menys, com a feminista.

Insisteixo en la importància de l'expressió pública del nostre pensament, del nostre discurs; en l'exigència d'un pensament crític i interrogador i en posar atenció en els textos que fem circular perquè generen una imatge del feminisme com a “cos social”. Una imatge que actua com a signe identitari i com a acte performatiu, és a dir, amb un efecte d'actuació sobre l'escena pública on es posa/exposa el cos, creant identitat i discurs feminista.

Penso que, tot i la existència històrica i actual d'un “cos lesbià feminista”, les lesbianes hem desaparegut del discurs públic del feminisme i de la seva imatge pública, aquí i a nivell internacional. Ho vull destacar perquè totes sabem i és evident que en forma part des de la gènesi mateixa del cos social feminista. Les lesbianes som part del genoma feminista. Som un cos format per totes aquelles dones que viuen, se senten, i es reivindiquen “lesbianes forçades”, per totes aquelles amb vivències lesbianes i consciència corporal identitària “feminista”, i per totes aquelles feministes, lesbianes i no lesbianes que s'han rei-

vindicat “políticament lesbianes” al llarg de les seves vides.

Existeix una mena de tensió perceptiva quan la paraula “lesbiana” apareix als nostres textos i una mena de preocupació identitària en tractar de mesurar els contextos, com si es tingués por de “lesbianitzar” la imatge pública del feminisme. És com una espècie de fòbia no racionalitzada. Penso que és necessari un debat sobre la imatge corporal del feminisme i sobre la correspondència real que hi ha entre el cos que ensenyem i el cos que tenim. Ens cal un exercici d'autopercepció quantitativa i qualitativa de quantes lesbianes hi ha en el feminisme i contrastar-ho, en canvi, en la poca o minsa presència pública.

I si tenim en compte com ha canviat la percepció en el terreny públic, en referència a l'absorció pel teixit social de la paraula i de la significació lesbiana, encara es fa més patent la necessitat de percebre totes les parts del nostre cos que ens costa tant d'ensenyar.

És fa més urgent la necessitat de conciliar els perquès d'aquestes resistències i connectar amb la totalitat del cos feminista per tenir cura constant de projectar vers l'exterior una imatge plural i no heterocèntrica.

Responsabilitzem-nos, doncs, totes les feministes d'ensenyar “el cos lesbià del feminisme” a tot arreu. Reconeixem tot el nostre cos amb el plaer de retrobar-nos en tota la dimensió de la sexualitat com a plaer i com a categoria política trenada amb el gènere, com a dones, com a lesbianes i com a feministes.

Viure en un cos de dona. Un plaer?

Cristina Mompeat Núñez

“...*el misteri està en què és possible fer allò que no sabem fer*” Edward Espe Brown. *La Cocina Tasajara*

¿Què significa “tenir cura de nosaltres mateixes”/”cuidar-se”? On està la frontera que ens fa transitar entre la cura i la no-cura? Què vol dir “tenir cura”? Tenir cura de nosaltres mateixes és donar-nos benestar, però sobretot, és una qüestió de **coherència** entre el que se sent, es pensa, s'expressa i el es fa. Per poder practicar aquest saludable equilibri, necessitem estar ben atentes i pendents del nostre cos. Tenir cura d'una mateixa és un plaer, *des-curar-se*, a la llarga o a la curta, produeix dis-plaer.

Culturalment i socialment hem après a separar el cos de la ment, como si caminessin o funcionessin independentment i sense vincle. Aquesta separació es manifesta sovint com a un tall: la nostra ment sembla fer tot allò important, i més enllà està el nostre cos, una eina al seu servei que a vegades es converteix en una pesada càrrega.

En canvi, el vincle entre ment i cos és molt estret. El cos és ú i ho inclou tot: el cervell, les idees, la intel·ligència, els sentits, els sentiments són el nostre cos; el nostre anhel espiritual és el nostre cos; la nostra pell, els músculs, els tendons, les vísceres, els ossos, els lligaments, els nervis són també el nostre cos. Aprenem a utilitzar conceptes que es troben fora de nosaltres posant fora fins i tot els conceptes ment i cos, en una dualitat ben consolidada, i



poques vegades aprenem a relacionar-nos amb conceptes que el nostre cos conté. Quina diferència, si a més a més aprenguéssim a gestionar les nostres emocions, si ens ensenyessin també a pensar amb el nostre cos.

El cos té la seva pròpia intel·ligència i lògica, ara mateix està pensant, no és una cosa que necessiti aprendre. Aleshores, com reprenem el diàleg? Dirigint la mirada, la escolta i l'atenció al cos per ser coherents amb ell. Oferint-li amb generositat, un espai i un temps perquè s'expressi amb amplitud i llibertat. Desplaçar-nos a allò sensorial i deixar-nos sentir.

Pensar amb el cos és sentir amb el cos el que ens passa dins i fora, a mi i en la relació amb l'altra. Escoltar les seves demandes i necessitats, íntegrament, connectar amb la seva intel·ligència i saviesa, tot reconeixent-la i deixant-nos guiar per ella. És també sentir com em relaciono amb mi mateixa i com entro en relació amb l'altra, sense judici ni perjudici, fent-nos a vegades vulnerables, obrint-nos a la capacitat d'escolta i cura de l'altra, deixant-nos curar.

A través dels nostres sentits, de la nostra capacitat d'escolta, podem entrar en contacte amb la nostra història escrita en el nostre cos, reconèixer-la i llegir-la, perquè cada cos és un llibre, el nostre *quadern de bitàcola*, on tot està anotat amb molt de compte i precisió. Cadascuna de les nostres vivències ha deixat constància en les seves pàgines. El nostre cos ho recorda tot. Aquesta és la seva memòria, honesta i literal, més enllà del que la nostra ment pot recordar.

Diàriament en el nostre cos es produeix una saludable dinàmica de tensió-distensió. Alguna cosa que succeeix ens produeix una emoció i la conseqüent tensió en l'organisme. Si expressem sanament aquesta emoció, la tensió es dissolt i es resolt saludablement. Si, pel contrari, no l'expressem o no ho fem amb respecte cap el nostre organisme, la tensió s'instal·la en un múscul, en una articulació... tornant-la rígida, traient-li capacitat de moviment i per tant de llibertat.

En el nostre cos està anotat cada moment de plaer i d'alegria, també de dolor i de tristesa, emocions expressades i no expressades: hem tingut por i les nostres comes ens han salvat, hem plorat la pèrdua d'un ésser estimat, hem rigut amb els acudits de la nostra amiga, o ens hem enamorat i hem sentit papallones a l'estómac... També estan anotats els moments en els quals no hem expressat aquesta emoció, quan ens hem reprimit, o quan hem actuat en contra dels nostres desitjos, intentant satisfer, potser, els d'altres: cada cop que ens hem quedat quietes quan volíem moure'ns, cada cop que hem

serrat las mandíbules perquè decidim callar alguna cosa. Tots aquests mecanismes que comprimeixen l'expressió d'una emoció, que ens allunyen del nostre desig, no són sempre conscients. S'instal·len en el nostre organisme amb dinàmiques paràsites que alguna vegada van poder, fins i tot, salvar-nos la vida, però que ara ja no ens ajuden a avançar ni a créixer, sinó al contrari. Aquestes tendències ens semblen inamovibles perquè les assumim com a nostres, però no ens pertanyen, les vam aprendre i de la mateixa manera, les podem des-aprendre deixant espai per a noves formes de fer. El nostre cos és dúctil, mal·leable i està preparat per al canvi.

.....

Mirades sobre el cos

Elina Norandi

La meva participació va consistir en el comentari d'una sèrie d'imatges, pintures i fotografies, produïdes per dones artistes al llarg de la Història de l'Art. Des del punt de vista històric, vam veure obres de segles anteriors en les quals pintores com Clara Peeters o Berthe Morisot ja demostraven un interès per centrar en el cos femení el sentit del seu treball. Més tard, les creadores de començaments del segle XX fins als nostres dies, han generat discursos molt diversos entorn dels plaers que són intrínsecs al nostre cos, així

Grups · Grups · Grups

Jornada sobre DONES i SALUT a Manresa

El dia 20 d'octubre ens vam trobar a Manresa prop de 50 dones per par-

Podem *des-aprendre* aquestes dinàmiques, dissoldre aquestes tensions innecessàries, a través de l'observació i de l'atenció, practicant l'art de l, (?)il·luminant amb la llum de la consciència les pàgines obscures del nostre diari de navegació. “Adonar-se'n” és el primer pas per poder recuperar el diàleg sensat amb el cos, per retornar-li l'espai que les tensions han empetitit, per recuperar l'amplitud dels nostres moviments, eliminant l'esforç innecessari, canviant els recolzaments dels nostres peus, aprenent a trepitjar amb seguretat i fermesa, a ser flexibles i a posicionar-nos d'una altra manera davant de nosaltres mateixes, de la nostra

història i del nostre món. Descobrir el que ens falta, el que ens van donar i aprendre a donar-nos el que ens va faltar, allò que necessitem: *Acaronar la nostra nena*.

Això vol dir fer-nos càrrec tant de la cura de les cobertes del llibre com del contingut de cadascuna de les seves pàgines, habitant totes i cadascuna de les habitacions de la llar que és el nostre cos. Vol dir fer-nos càrrec de la seva cura i manteniment, perquè certament vivim en un món de relacions i la qualitat d'aquestes depèn també de la qualitat de com és la nostra relació amb el nostre cos, amb la nostra vida, amb el nostre diari de bord.

.....

Wilke, Catherine Opie, Judith Vizcarra, Mabel Larrechart, Núria Martínez, etc.



reivindicativa són:

1. En aquests moments el sistema públic d'atenció sanitària té una manca de recursos per donar l'atenció que demanem: ser escoltades i ateses des d'una perspectiva de salut integral de les dones. Això, ens porta a recórrer al sistema sanitari